

Koroško Koroščem

Št. 15.

Celovec, dne 29. prosinca 1920.

Št. 15.

Možje in ženske Koroške!

Sodite previdno pri ljudskem glasovanju!

Bliža se čas, ko se boste imeli odločiti, odločiti za vas in vaše otroke. Vaša zdrava pamet naj sodi, kaka bo vaša bodočnost tukaj in tam.

Poslušajte svete previdnih, domačih ljudi, ne tujce in zagrizence, kateri dobivljajo za hujskarijo mastna plačila. Sami pogledajte okoli, sami pregledajte vse sleparije in vse zvijske.

Dobro vem, da je pri vsem tem, da je očitno, kaka je reč, še vendar nekoliko ljudi, kateri ne vejo za gotovo, na katero stran bi se odločili. Drugi pa ste, katerim ni za to, da bi spadali k Jugoslaviji; a tudi za Nemško-Avstrijo se ne morete določiti, ker o njej ne slišite kaj dobrega. Dan na dan se vam pravi, da bodo nas Slovence v Avstriji tlačili in zatirali, da pokrepamo od glada, da tam nimajo vere in kar so druge neumne reči. Verjamem vam, da res ne več veste, kaj je laž in kaj je resnica, ko vam trobijo, Bog ve kaj, na učesa. Rečem vam samo star prigovor:

Kdor konja lovi, mu oves moli!

Ravno tako je tudi pri nas. Obljubujejo nam vse dobrote, obljubujejo nam, kar jim le pride v usta in dajejo nam, kar je jim le mogoče. Prve mesece smo dobivljali obilno živeža, ko je v drugih krajih, kakor na primer na Kranjskem, že bilo veliko pomankanje. Tudi zdaj nas še vedno bolj oskrbujejo, ko manjka že vsega, kakor kranjske okraje. Že iz tega izvidimo neodkritosrčnost jugoslovanskih mogočnikov, že iz tega izvidimo, da so same limanice, na katere bi imela sestiti uboga

koroška ptica, izvidimo, da je sam oves za koroškega konja, katerega bi tujci radi ujeli!

Zdaj slišimo samo to, da gladije Nemška-Avstrija. V resnici tam nimajo toliko, da bi tako lahko živeli kakor pred vojsko. Vprašam vas pa, zakaj hodijo Kranjci, ne samo posamezni, v veliki številki hodijo k nam na Koroško, beračiti živež, če imajo vsega zadosti? Zakaj nakupujejo pri nas vse, kar jim pride pod roke? če bi imeli več kakor Avstrijci? Dokler so dajali in pošiljali Hrvati, smo dobili cele vagone moke in špeha sem na Koroško; zdaj pa, ko so se naveličali, primankuje nam in kranjskim Janezom potrebni živež. S tem je pa rešeno tudi vprašanje, zakaj so postali časi tako slabi, zakaj nam še Hrvati ne dajo več dovolj, kateri so vendar naši sodržavljani: Denar jim danes nič ne pomaga; tako bodo Kranjci, kakor tudi mi, če bi pripadli k Jugoslaviji, teško kupovali živež za denar. Kakor je v majhnem, je v velikem! Če hočeš danes pridobiti si potrebnega živeža, moraš dati za to to ali drugo reč. Avstrija pa ima veliko takih reči, katere lahko zamenja, da dobi potrebnih živil.

Pomisli moramo, kaj velja pri Janezih obleka, obuja, petrolej, cukar, sol, vžigalice (špile) in drugih več. Ja, ljubi moj prijatelj, saj že kupiti ne moremo več kaj. Tisočaki so že premajhni. Ko bi nam kdo pred vojsko kaj takega pravil, kakšne čase bomo še doživeli!

Nikoli pa ne smemo pozabiti, da stanujemo tokraj Karavank. Morali bi tako hoditi v Ljubljano k sodnji in vladi. Vsaka pot tja v to mesto bi požrla kravo! kdor je namreč ima; drugi bi moral hoditi prav lepo po dolgi cesti dolgo pot in si mislite, da gre na božjo pot, da gre romat, a Ljubljana tudi niso Lušarje. A ne šalimo se, reč je resna:

Za pouk in kratek čas.

Lizica in kozel.

Neka lisica je padla v globok vodnjak. Do grla je stala voda lisice in nikakor se ni mogla rešiti. V strahu se je poganjala sem in tja in iskala pomoči. V tem času pa pripiše rogat kozel iz hoste, iska si hladno vodo. Razveseli se zdaj uboga lisica, ko kozla zagleda, brž ga pozdravi: „Ha! Voda je dobra, voda je zdrava! Do grla sem sita, takó sem jo pila; poskoči dol k meni, tudi tebi bo teknila.“

Kozel uboga prav rad, takoj poskoči v jamo, napije se vode, da domalega počne. „Kako boma prišla zdaj pa iz jame?“ vpraša strahljivo kozliček lisice. „O, to je lahko!“ odgovori lisica. „Poslušaj le mene, dobro jaz vem, kako se boma rešila. Dobro znam skakati; stopila bom na tvoje rogove in hitro bom kakor ptiček iz jame! Potem poiščem pa tebi pomoč, poslala bom semkaj pastirja po te.“

Tem zvitim besedam kozliček verjame, nastavi rogove, da bi lisica iz jame skočila in šla po pastirja. Komaj nastavi kozel rogove, stopi lisica na nje, se urno požene in zgine v goščavi. Kozel čaka in čaka pomoči, ni pa ne lisice, ne pastirja. Zebsti je začelo že kozla in nikogar ni na pomoč! Približuje se temna noč, strah je popadel ubogega kozla, tako začne upiti.

Ko bi ga ne bil slišal pastir, bi bil kozel še zdaj v vodniku, v jami!

Lahkoverni kakor kozliček smo tudi mi bli Korošci! Verjeli in zaupali smo zvitim besedam. Zdaj pa, ko smo v

jugoslovanskem vodniku, v jami, tlačijo nas zapeljivci bolj in bolj, ne mislijo na našo rešitev. Zadosti smo se napili obljubljenih dobrot, poskusili jugoslovanski paradiz. Zdaj nam pa je že mraz, zebe nas že, prihaja temna noč. Po celem svetu slišajo naše klice! Ni treba obupati, prišlo bo prosto glasovanje — naš pastir, ki nas reši, vzhaja solnce belega dne!

Kako se odstranijo bradavice.

Prav dobro sredstvo za bradavice je črno milo (žejfa), katerega se na kos flanela debelo namaže. Ta obliž (flašter) se da na bradavico in se potem še poveže s kako ruto ali kakim povitkom. To se mora narediti več dni in sicer noč in dan. Če se ponovi flašter dva-do trikrat, omehčajo bradavice tako, da se lahko izšobljejo ali pa izpulijo z nožem.

Fajmošter in župan.

V neki vasi sta se fajmošter in župan vedno prepirala in jezila eden drugega. Prav hudo pa sta se sprla v času državnih volitev.

Nekega dne je imel odposlati fajmošter pismo županu. Tako ukaže kaplanu, da napiše naslov (adres). Po navadi je pisal kaplan: „gospodu županu“. Fajmošter pa je bil zelo nevoljen, da je pisal kaplan: „gospodu“. Hudoval se je nekaj časa, potem je pa naredil čez besedo „gospodu“ debel štrih in tako pismo izročil županu.

Ta se je čez to neuljudno pisavo jako jezil in takoj je mahnil k fajmoštru s pismom v roki. Očital mu je, da je celo neotesan. Ali fajmošter je mislil potolažiti župana in

Brez Celoveca ni nam mogoče živeti!

Tam dobimo vsega, kar potrebujemo, tam prodajamo vse, kar imamo. Vrh tega pa nam leži pred nosom, se lahko doseže od nas. Da bi nas potolažili, obetajo nam, da bodo napravili velika mesta iz Borovelj in iz Velikovca. To je obljuba kakor za otroke: otročji pa na noben način ne smemo biti, če je vprašanje tako resno, če gre ne samo za našo prihodnost, ampak tudi za usodo naših otrok. Kakor se ne moreš samo na en mesec ali eno leto oženiti ali omožiti, ne bomo določili pri ljudskem glasovanju samo na eno leto, ne bo glasovanje na poiskus. Kar bomo določili, ne bo veljalo samo za nas, veljalo bo tudi za naše otroke.

Dolgo časa so nam obetali Celovec, ker so sami prav dobro vedli, da ne moremo brez njega živeti. Vedno so pravili, da grejo v štirinajst dneh v Celovec. Na vsak način so si ga hoteli pridobiti, tudi z letaki. Za kak drug namen so te izdajali? Nam seveda ne povejo vsega, kaj si mislijo ljubi naši Jugoslovani, ne povejo nam, kaj bi vsega manjkalo nam, če bi res glasovali za „Veliko Srbijo!“. Tako nam tudi ne povejo, kako potreben je nam Celovec, kateri jim je na njih vabljenje malo poživžgal in — končana je bila vsa reč!

Ko so uvideli, da je Celovec za Slovane na vekomaj zgubljen, so se lagali, da sploh ne bo glasovanja, so skušali s silno pestjo si pridobiti in popasti ljudje in rekli: „Kaj boš, kaj hočeš, ubogi Korošec, udaj se ne bo več glasovanja — zasedena Koroška je izročena Jugoslaviji!“ Oha, gospodje, še ni tako daleč! Zdaj morate sami priznati, da nas

Korošce nihče ne bo silil, da imamo pravico do glasovanja!

Ker s temi lažmi ničesar ni bilo, skušajo nas zdaj ujeti z drugimi reči: Strašijo nas, posebno pa ženske, da Nemci nimajo vere, da bodo nam vzeli vse naše duhovnike, ko nas odločimo za enotno Koroško. Vsak, kateri je hodil pa Nemški Koroški ali Avstriji sploh, je sam videl, da imajo Nemci dobro vero in dobre duhovnike. Zakaj bi nam vzeli vero in duhovnike? Nam noben hudič ne bo vzel naše vere ali prepovedoval, da bi ne smeli slovensko govoriti, kakor nas je učila naša mater. Smešno je, ko se kaj takega pravi o Avstriji.

Kdor drugače govori, je navaden lažnik in slepar, katerim podam iz ljubljanskega „Domoljuba“ (od dne 31. decembra 1919) sledeča poročila, da se bo jim malo pobesil nos, da ga ne bodo nosili več tako visoko:

„Dne 26. t. m. (decembra) se je vršil na Šoli pri Zalini shod, ki ga je sklicala Samostojna kmetijska stranka. Glavni govornik je med drugim izustil te-le besede: „Duhovni vam obljublajo za vaše trpljenje nebesa po smrti; mi bomo pa skrbeli, da boste že imeli na tem svetu nebesa, da se vam bo

rekel: „Če je beseda preštrihana, je ravno tako, kakor bi ne bila pisana.“

Zupan gre domu in si misli: „No, moj ljubi fajmošter, počakaj, jaz ti bom jo dal!“ Odgovori na prijetno fajmoštrovo pismo, naslov pa napravi: „Nič vrednemu, nespoštovanemu župnikskemu uradu v . . .“ Potem pa preštrihava besedice: „Nič“ in „ne“, ali tako, da so bile še lahko brati.

Fajmošter je kar vpil, tako je bil jezen, ko je dobil pismo. Takoj se je napotil k županu in ga že hudo vzmerjal. Mirno ga pa vpraša župan, zakaj da se jeza. „Saj ste vi fajmošter sami rekli, da je preštrihana beseda ravno tako, kakor bi ne bila pisana!“ Odsihdoh sta fajmošter in župan v edinosti in miru živela.

Kako je odstraniti hišne gobe?

Hišne gobe nam povzročijo mnogokrat veliko škodo, kjer se najdejo enkrat, tam se ponovijo vsako leto in sicer toliko časa, dokler jim more les dajati potrebno hrano. Rastejo pa le tam, kjer so dilje vselej mokre. Ako je mogoče, posušiti dilje in jih tudi suhe odbržati dalje, pogine hišna goba in se ne ponovi več.

Tega pa navadno ni mogoče; treba je tako drugih sredstev. Najbolj lahko in najbolj dober kup je navadna sol. Ta ima lastnost, da vzame vodo in vsako mokroto na se. Če hočemo hišne gobe pregnati, je treba toliko soli v vrelo vodo vsuti, kolikor se v njej stopi. S to vodo se mora potem ribati vse dilje, ves les, na kateremu se nahaja hišna goba. Sol potegne vso mokroto iz lesa, vrine se sama v njega in prepreči prihodnjo naselitev oziroma rast hišnih gob na vselej.

tukaj dobro godilo. Saj potem, ko erkneš, tako nič več ni!“ „Domoljub“ pravi k temu: „Ne samo, da Kmetijska stranka ni nikdar zinila besedice proti brezverske ljudske šole, ne le, da pridno z gojnico poliva slovenske duhovnike, sedaj celo njen govornik na shodu naravnost napade vero . . .“ V isti številki poroča „Domoljub“: **S krampi na verkve!** Na socialističnem shodu v „Mestnem domu“ v Ljubljani dne 21. decembra je pozival neki Uršič sodruge, naj gredo v samostane, ter naj preženejo nune in redovnike iz samostanov, potem bo stanovanj dosti. Gredo naj še v cerkve, češ: „čemu bodo ti prostori prazni? **Vzemite krampe s seboj in poderite prižnice . . .**“ Domoljub pravi: „Ko pa gredo lovit ljudi na svoje limanice, pa ti molijo angelovo češčenje s povešeno glavo in sklenjenimi rokami.“

Koroški Slovenci, ste enkrat slišali, da bi v Nemški-Avstriji „pridno z gojnico polivali duhovnike“ ljudstva ali da bi tam kdo pravil: „Vzemite krampe s seboj in poderite prižnice?“ Ravno ti ljudi pa, ki kaj takega izustijo (liberalci in socialisti), gospodarijo zdaj na Jugoslovanskem! Kje je tako vera bolj varna? Ni treba odgovora!

Dalje zdaj! Očitajo nam tudi Jugoslovani, da bi bili mi Korošci neumni, če bi se odločili za Avstrijo, za tisto Avstrijo, v kateri smo morali prelivati toliko krvi. To je največja sleparija, to je obračanje dejstev, resnice! **Kdo more reči, da je nova republika Nemška-Avstrija stara zrušena Avstrija, v kateri smo služili mi ravno tako kakor Janezi za 6 krajcerjev na dan? Kdo si je pridobil v resnici svobodo in prostost, ljudska država Nova Avstrija, katera se je osvobodila vsega, kar se pravi cesar ali kralj, ali Jugoslavija, ki je še danes pod kraljevim jarmom? Tudi na to ni treba odgovoriti, ker je samoumevno!** V Avstriji pa imajo ljudsko vladno, je država, v kateri le tisti služi kot vojak, kateri se sam oglasi za to. Pod vladno kralja Petra se pa še vedno kri preliva, vojaki ne pridejo domu, ljudstvo ne pride k miru. Obžalovati moram vse Janeze, kateri so prišli od dežja pod kap. Komaj so prišli iz fronte, imajo na novo vaje, pripravljanje za novo trpljenje. Nas Korošce pa pretrse groza, če pomislimo na vse trpljenje pod kraljevsko kajžlo. Ko imamo pristo voljo, se radi, pre-radi rešimo novega trpljenja, katero je za Kranjce že neizogibno.

Podkupljeni hujskači pravijo nam, da vladajo v Nemški-Avstriji judi in boljševiki, v Jugoslaviji pa sami kmetje. To je sama prevara, laž kakor druge reči! V Avstriji vladata delavska in krščanska stranka. Hujskači imenujejo delavsko stranko judovsko. Tega lahko zastopimo! Delavske stranke se najbolj boji kraljevska vlada in jugoslovanski veleposestniki. Korošcem se pa delavske stranke nikoli ni bati, če tako

Berači.

Berač: „Lepo prosim, gospodje, usmilite se ubogega slepeca!“

Gospod: „Kje je pa slepec?“

Berač: „Ta stoji pred vratih in gleda, da naju žandarm ne dobi.“

(Jajčni) Beljak kot zdravstveno sredstvo.

Če se kdo vreže ali vseka, je beljak prav dobro celilno sredstvo. Z beljakom se osnažena rana namaže in potem še-le obeže, ko se beljak na rani posuši.

Rane ne celijo rade, če pridejo vedno z zrakom v dotiko. Beljak se pa naglo posuši in napravi tako neko kožo čez rano, katera ne pusti zraka do rane. S tem se jako povspesuje, da se rana zaceli.

Beljak je pa tudi v resnici dobro sredstvo proti vnetju čreves in proti griži. Napravi se iz beljaka beljači sneg, h kateremu se doda sladkor (cuker). Brez cukra se tudi more narediti, pa ni tako dobro. Ta sneg odstrani vnetje v želodcu in črevalih. Dva ali tri jajci na dan zadostujejo pri navadnih napadih.

Posebne pomena so jajci pri teh boleznih ne le zato, ker se rabijo kot zdravilno sredstvo, ampak tudi, ker so v omenjenih boleznih prav primerna jedila.

Prilika oziroma uganka.

Kaj so advokati?

Navadne škarje!

Zakaj pa? Ja, ker se same sebe nikoli ne zrežejo, ampak vselej to, kar pride med nje!

ne slišimo k velikoglavcem, k velikim posestnikom. Ravno v ljudski državi Avstriji vlada v resnici ljudstvo in s tem tudi mi, ne pa velikoglavski baroni in grofi in drugi plemenitaši. Koroški Slovenci, če vam pravi še enkrat kak hinavec neumne laži, opozorite ga malo na že omenjenega „Domoljuba“, ki piše dne 31. decembra:

„Brez parlamenta.“

. . . Dva meseca bomo torej brez drž. zbora, dva meseca bo vlada še naprej delala brez vsake kontrole od strani ljudskih zastopnikov. In tak sklep si je upala storiti vlada, v kateri sedijo sami demokrati in socialisti, ljudje, ki si edini lastijo pravico, nazivati se „pravim zastopnikom ljudstva“, ko se imenujejo „sol Jugoslavije“. Tak korak se je drznila napraviti vlada v času, ko **nujno trka na vrata rešitev najtežjih finančnih, gospodarskih, notranje-in zunanjepolitičnih vprašanj**, v času, ko ni nobene države v Evropi razen Rusije, ki ne bi imela drž. zbora. . . . Tedaj so se vsečasne vrhovne oblasti zedinile in sklenile slovesno, da se skliče začasno narodno predstavništvo, ki mora ostati skupaj na delu tja do konsituante. Ustavotvorna skupščina pa se ima sniti 6 mesecev po sklepu miru. To je slovesno potrdil v imenu vladarja tudi prestolonaslednik Aleksander. In ko se je letos vlada g. Davidoviča predstavila prvokrat parlamentu, je podal ministrski predsednik svečano izjavo, da vlada hoče **delati s parlamentom** . . . Predstavniki opozicije so celo **ponovno zahtevali**, da se mora parlament nenudoma sklicati na delo. Toda g. Davidovič tega ni hotel, ker se je bal kazni za vladine grehe, **snedel je dano besedo, vlada je nenadoma kršila zakon!** . . . Vladati, — samo vladati, — pa magari — **po turško!** Saj je vendar jasno vsakemu državljanu, da zadene kazen vsakogar, ki krši zakon. In kaznovana mora biti tudi sedanja vlada . . . za vse teptanje najsvetejših ljudskih pravic bo ta vlada morala dajati odgovor . . .!“

Hujškači, zdaj se vam je podrla beseda? kaj! Kdo je v novi Avstriji snel dano, svečano besedo, kdaj je tam vlada kršila zakon, kakor se godi v Jugoslaviji?! Kdo vlada v Avstriji — magari — po turško?! Kdaj je teptala tam vlada najsvetejše ljudske pravice, kakor vlada v Jugoslaviji?! In potem še kaj! „Domoljub“ ne sme reči — očitno je, zakaj da ne — da je snel tudi prestolonaslednik slovesno potrjeno besedo! Šest mesecev po sklepu miru se bi imela sniti ustavotvorna skupščina Jugoslavije; snela se bo pa še-le, kakor se enoglasno poroča, leta 1921! To je svoboda, to je solnce Jugoslavije, da še listi ne morejo reči prave, cele resnice, ker je monarhija, država, pod katero smo koprneli poprej pred polomom. Tako neumni Korošci nikoli ne bodo, da bi se sami vtikali v državo, v kateri se lahkomišelnost snide dana beseda, v kateri se od vlade same krši dan zakon, v kateri se teptajo najsvetejše ljudske pravice! Nikdar, če morejo kaj boljšega imeti, si boljši uravnati svojo bodočnost!

Avstrijska krona bi nič ne bila vredna, je nadalje sredstvo jugoslovanske agitacije. Res je, da ni veliko vredna, vaša pa boljši ni nič, ljubi Janezi! V Švici nobeden hudič ne popraša po vaši kroni! Kleli boste „Domoljuba“, a ne morem vam pomagati, Janezi moji! V isti številki, katero smo že večkrat navedeli, je tudi brati na drugi strani o „ničvrednosti“ jugoslovanskega denarja. Za zdaj Avstrijci Jugoslovanom in tudi narobe, Jugoslovani Avstrijcem v tej reči nič ne imajo očitati, predmetati! Pa že res nič! Vprašanje je samo to, ktera se bo prej opomogla v denarnih rečeh. Ta je pa očitno Nemška-Avstrija, kajti ta ima potrebno orodje. Tukaj je samo treba, iti na delo in v kratkih letih pride avstrijska krona zopet do veljave. Pri jugoslovanski hiši pa tega orodja ni, da bi takoj začeli plodonosno delo. Popred pa, da se to napravi, bo vselej jezdila jugoslovanska krona za avstrijsko.

Slepiti nas hočejo tudi s tem, da pravijo, koliko ima Avstrija dolgov. O, vi hinavci, saj vas poznamo! Zapisani so Avstrijci in zapisani so Jugoslovani v skupnem testamentu naše umrle mame Avstrije. V temu testamentu se čisto natančno razvidi, koliko milijardov je zapustila Jugoslovanom! Dobro je nam tudi znano, koliko imajo Srbi dolgov, kako se zadolžuje Jugoslavija tudi nadalje dan za dnevom! Tudi v tej reči si Avstrijci in Jugoslovani nič ne bodo očitali.

Strašijo nas slednjič, da bo prišel za Avstrijo zadnji vzdihljaj. Vemo, da zdaj še trpi po prestani bolezni hude svetovne vojske. Trpijo ne tudi vse druge dežele, katere so bile

v to strašansko vojno, ki jo enako še nikoli ni videl svet, zapletene? Trpijo ne tudi prejšni sovražniki zrušene Avstrije po tej hudi bolezni? Trpi ne cel svet? Vi Janezi, ste morebiti vi „zmagali“ in ste za to „zmago“ morebiti dobili tiste milijarde, ki jih morate plačati Srbom?

Zaključim zdaj, kar bo preveliko, predolgo, kar bi še mogel navesti. Samo sledeče moram še reči:

Zakaj je vsa sleparija, vsa prevara in vsa laž, ko bi stala jugoslovanska reč tako dobro, da bi Korošci s srcem in umom radi glasovali za njo? Dobri reči ni treba ne sleparija, ne prevare in nobene laži, katere predstavljajo nam Jugoslovani! V resnici reč nikoli ne more biti pravična in dobra, če se potrebuje laž, sleparija, prevara!

Jugoslovanski hujškači, spodobijo se vam besede „Domoljuba“, ki pravi o socialistih na Kranjskem: „Ko pa gredo lovit ljudi na svoje limanice, pa ti molijo angelovo češčenje s povešeno glavo in sklenjenimi rokami.“

S povešeno glavo, s sklenjenimi rokami hodite okoli levit ljudi na vaše limanice; videti ste, kakor bi molili angelovo češčenje, v resnici pa molite in si mislite: „Ko bi se nam le posrečilo, ko bi se nam le posrečilo! Koroška tica pojdi na lim- pojdi na lim, pojdi na lim!“

Nismo pa tako zabiti, da bi ne vedli, kam pes taco moli!

V Borovljah imajo že od starih časov nemški rek: „Ferlacher-Blut is ka Knödelwasser“, to je: „Boroveljska kri ni knödlava voda, ni voda od cmokov“. Pa ne samo v Borovljah tako, pokazala bo vam

vela zasedena cona

pri prostem ljudskem glasovanju,

da so te besede od Boroveljski kri rek, prav za celo Koroško!

Pravicoljuben Slovenec iz

Rožne doline.

Kako občuti koroško ljudstvo.

Razni jugoslovanski hujškači hočejo velikim državam in drugim narodom dokazati, kako goreče zahteva koroško ljudstvo združenje z Jugoslovani. Čudno je, da ne pravijo: ne samo zasedena cona, ne, cela Koroška, kakor leži in stoji gori do Großglocknerja in gori na sever do stajerske meje. Škoda je samo, da Koroška ni večja. Če bi šla gori do Dunaja, bi širokoustni Jugoslovani morebiti še pravili: „Vse, vse nas zahteva goreče!“ Resnica je pa ravno narobe: **Ne zahtevano jih ne mi, ne drugi, oni zahtevajo nas, nas in našo deželo!**

Kako varajo Jugoslovani velike države, priča sledeče pismo; katero je pisala slovenska žena iz velikovškega okraja njenemu možu, ki biva na Nemški Koroški. Ta mož je tudi Slovenec; zavolj preganjanja je pa moral zapustiti svoj lastni dom in si iskati zavetje v Nemški-Koroški. Pismo se glasi:

„ . . . Ti ne veš, kaj mi trpimo pod jugoslovansko drhalo. Nas Korošce zasmehujejo, kaznujejo in trpinčijo kakor pse. Ne morem Ti povedati, kako tužno je zdaj življenje na lastni, domači naši zemlji. Moji pokvarjeni živci, moje žalostno srce me spominjajo na prihajajočo smrt. Moč me zapušča, noge me ne nosijo več. Če bo to trpljenje še nekaj časa trajalo, mi ni za življenje. Ako pa umrem, lepo Te prosim, pazi na to, da k mojemu grobu ne stopi niti jugoslovanski duhovnik, niti kak drug Jugoslovan.“

Tako sem razjarjena, da mi ni mogoče popisati moje stanje, primorana sem, končati danes moje pismo.

Z nado, da se v kratkem vidiva,

Te lepo pozdravlja

Tvoja žena.

Limanice.

I.

Dne 5. januarja se je vršil v Velikovecu zdravstven pregled (Superarbitrierung) invalidov. Škoda je res, da te komisije v stari Avstriji nismo imeli, lahko bi bili vojno dokončali, prej da smo jo začeli! Vsakega so spoznali kot invalida, čeravno marsikateri še vojne videl ni. Zadostovalo je, če se je posamezni pritožil, da ga zob boli.

Obetal se je zvišanje penzije in se kazalo s tem, kako dobra in postrežljiva je nova mati Jugoslavija. Dobil pa no-

beden ni kaj in tudi ne bo, ker se je vršil spregled samo na ta namen, invalide pridobiti za Jugoslavijo. Naši ubogi vojni invalidi pa niso tako neumni, da bi jim sedli na lim!

II.

V Grebinju in okolici razširjajo razni hujskači med tamošnjem prebivalstvu pravljico, da je Jugoslavija kupila ali — druga govorica — vzela v posest Helldorffovo grajščino. Pravijo, da se je Helldorff odpovedal vseh pravic do tega posestva, ker leži v Jugoslaviji. Na temu še besede ni res! Kje bodo meje Jugoslavije, bo še le določilo ljudsko glasovanje, zasedena Koroška še ni „Jugoslavija“ in tudi nikdar ne bo! Blagovolite, ljubi hujskači, to vzeti na znanje.

Čudimo se le tega, kje dobijo Jugoslovani tkaj lima, če ga povsodej pomankuje in ko je tak drag. Kdo ga pa plačuje? Pobožno delo bi storili, če bi nam povelj, kje se dobi tkaj lima. Mizarji (tišlarji) tudi v Nemški-Avstriji bi bli jako hvaležni, ko bi jim mogli to poveti. Morebiti naredó potem iz same hvaležnosti prekuc, revolucijo in zahtevajo, zedinite se z blaženo Jugoslavijo.

deželo lima!

Jozej in Miha sta oba v zasedeni Koroški v eni vasi doma. Prav dobro za živela vsa leta kot soseda, če sta tudi že od nekdanj bila velika nasprotnika v političnih vprašanjih.

Jozej je sicer prav dober človek, delaven kmet in prav gospodar na svojem posestvu. Ni mu je mar pa za druge reči. Pridno stori sicer svoje delo, pridno hodi v cerkev. S tem, meni, je vsega dovolj. Ker se ne zmeni za drugo reč, ne ve veliko od širokega sveta in tako verjame in potrdi vse, kar bere v „Miru“ ali zdaj v velikovškem „Korošču“. Ne zna razsoditi, kaj je resnica in kaj sleparija.

Tudi Miha je pridno in skrbno delal na svojem posestvu. Lepo je redil živino in častivredno zemljo obdeloval. Po končanem delu pa je sedel za mizo in ne samo čital slovenski „Mir“, ampak bral tudi nemški koroški list „Bauernzeitung“ in različne podučne knjige. In tako mu tudi ni bilo vse prav, vse lepo in dobro, kar je pravil duhovnik. Gospod fajmošter so to dobro vedeli in ga zavolj tega niso mogli gledat. Zapisali so ga v črne bukve, katere imajo, kako je Jozej Mihi povedal. Zaradi nemškega lista, ki ga je bral, pa je dobil priimek „nemčur“. Malovažno se mu je to zdelo, mirno je bral svoje liste in se učil po svojih bukvah.

Prišli so drugi časi. Prigrmela je tudi na Spodnjo-Koroško divja vojska. Miha si je mislil, Bog ve, kaj še bo in je odšel na Nemško-Koroško. Vedel je, da se mu bo huda predla, če dalje ostane na svojem posestvu, ko pride v pest fajmoštrovih vojakov. Stanuje zdaj pri nekem znancu v coni B, kjer se prav dobro ima. Rad bi pa zvedel, kaj je novega v domači vasi. Zato je svojemu prijatelju Jozeju pisal, naj pride v nedeljo na demarkacijsko črto pod kozjo peč k pogovoru. Res jo je Jozej primancal in tam sta se tako-le pogovarjala:

„No, Jozej, no, prav je, da si prišel, bodi pozdravljen!“ nagovori ga Miha.

„Bog te primi!“ pozdravlja Jozej soseda. „Zakaj pa ne prideš domu, saj ničesar nisi okradel. Nič se ni brafi. Se gospod

fajmošter so rekli, da moreš biti brez skrbi, če se vrneš zopet domu.“

Miha pa odgovori na te vabljive besede: „Res je, da sem čisto nedolžen: Nobenemu nisem skrivil las, nobenemu kaj okradel. A zapisan sem v črnih bukvah fajmoštra in to je dovolj, da me kar hitro zagradi žandarm, ko me zagleđa samo majhna deklica. Fajmošter me pa vabijo samo zato, da bi ptico ujeli.“

„Ti si ja vendar ravno tako dober kristjan kakor jaz; zakaj bi bil ti v črnih bukvah zašriban?“

„Ja, veš, zato, ker nisem podpisal meseca maja leta 1918. takoimenovano deklaracijo (izjavo) in ker berem nemški list in, ko imam več casa, nemške bukve. Enbart sem tudi v gostilni pri Mrkaču rekel, da sem taužendbarti rajši pri Celovcu, kakor pod Srbom. Mačkova Liza me je takoj pri fajmoštru zatožila in fajmošter so naredili črn štrih pod moje ime v njih črnih bukvah. Zdej sem pa praklet brezverniki, so rekli fajmošter, ko pridejo Srbi, morajo me ta prvo uro zapreti.“

„Lej, lej,“ pravi Jozej na to; „meni so pa gospod fajmošter rekli, da si v gostilni pravil, takih duhovnikov ne potrebujemo, kateri več hujskajo, kakor služijo Bogu. In rekli so, da ti ta prave vere nimaš in da si nasprotnik našega ljudstva.“

„Ja, res je,“ reče Miha, „moja vera ni vera fajmoštra in menim, da ni vse zlato, kar pride iz ust tega duhovnika. Jaz pač menim, da imamo duhovnike za to, da nas učijo ljubiti Boga čez vse in našega bližnjega kakor samega sebe. Jaz ne spoznavljam vero Kristusovo tako, kakor ti duhovniki, ko pravijo: „Tega morate zapreti, tega se izogibajte, tega morate pregnati, žena, ti tvojega moža ne smeš ubogati, ker se rad z nemčurji pogovarja, dekleta in žene naj imajo Srbe, da se poboljša kri, Nemec ni Bog ustvaril, hudičevi so“ itd. Jaz pač menim, da naša kri ni tako žlaht, da bi potrebovali tuje in za take reči, kakor jih pravijo ti duhovniki, Kristus, naš zveličar, gotovo ni pretil kri, za to se ni dal križati, za to ni umrl z bolečinami, za to ni nosil trnovo krono. Ni res, Jozej?“

Ja, ja, Miha, imaš prav, je resnica,“ reče Jozej na to.

„No vidiš! Zdej ti sam uvidiš, da je to vse prej, kakor prava krščansko vera, katero je človeke učil Kristus, kar pridigajo taki duhovniki, sam vidiš zdaj Jozej, da je v resnici tako, kakor sem prej rekel: Ni vse zlato, kar pride iz ust teh duhovnikov.“

„Ja, je resnica!“ odgovori naš Jozej. „Rad bi še zvedel kaj novega o nemški Koroški, kjer, kakor pravijo ljudi pri nas doma, že skornce kuhajo in podgane pečejo od samega glada, a posloviti se moram.“

„Kaj pa je, da moraš že oditi?“ bara Miha.

„Ja, pač ni mi prav, moram iti domu!“

„Kaj pa ti je, da za enbart tako ceptaš?“ vpraša Miha.

„Veš,“ pravi Janez, „jugoslovanske moke in špeha sem se preveč najedel. Obležalo mi je zdal vse v želodecu, hudo me tiči! Moram se vrniti domov, da bom tropfne vzal. Srečno!“

„Srečno tudi! Bog daj! Danes osem dni pa zopet pridi,“ pravi Miha in se obrne na drugo stran.

Prazne obljube.

Kakor bi pisal ljubljanski „Ljudski glas“ sam za nas Korošce, beremo v števil. 2 t. l.:

„Obetovalo se nam je veliko v novi domovini, prosta saditev tobaka, dobili smo nasprotno, podražili so tobak in ga dobijo trafike na deželi vedno manj in večkrat samo verižniki, kateri ga za drag denar prodajajo dalje. Obljubljalo se je nam prosto kuhanje žganja, dosegli smo nasprotno, pristojbine so navili tako visoko, da se ne spleča več kuhanje žganja. Prej smo vinicarji kuhali žganje iz vinskih tropin in s tem pomagali za nakup živeža in za domačo potrebo smo imeli kot krepčilo pri napornem delu v zimskem času, pa tudi tega nam ne privoščijo. Gostilne so bile poleti ob 8. uri zaprte, da bi ja ubožni delavec po dokončanem delu si ne mogel privoščiti kozarec sadjevca (mošta), torej

namesto svobode se nam ponuja suženstvo v blaženi Jugoslaviji! Kje so lepi časi v stari domovini!“

Ni nam za to, da bi začeli hujskat zaradi žganja ali enega kozarca mošta! Znamenje pa so te besede „Ljudskega glasu“, kaj pomenijo jugoslovanske obljube, katerih je preveč in katere so prevelike, da bi jim mogli verjeti koroški Slovenci,

ker se nikoli ne morejo vresničiti. Kaže nam Slovincem „Ljudski glas“, da je jugoslovanski hujskač sicer mož besed, ne pa mož beseda!

Take možje zares ne potrebujemo!

„Ljudski glas“ nam pa kaže tudi, kakó ima prav pisec prvega sestanka tega lista, kaže nam, da so njegove besede resnične:

Namesto svobode se nam ponuja suženstvo v blaženi Jugoslaviji!

Nova železnica na Koroškem.

Vsled mirovne pogodbe pripade Spodnji-Dravograd in Prevalje z okolico državi SHS. Posledica te naredbe je, da ostane kos južne železnice, ki pelja skoz te kraje, Jugoslaviji. Daljša posledica je popolno onemogočenje prostega prometa med srednjo, oziroma zgornjo Koroško in Labudsko dolino.

Avstrijska država je torej, kakor smo že poročali, sklenila, staviti novo železnico, katera bo peljala iz Celovca v Velikovec, Vovbre, Grebinj, Labudsko dolino, Gradec in od tam na eno stran na Dunaj, na drugo na Ogrsko. Ta železnica je velikega pomena ne samo za Avstrijo, ampak tudi za Italijo; kajti proga gre naravnost iz Italije na Dunaj in na Ogrsko.

Promet in blagostanje se bo pa posebno povzdignilo v velikovškem okraju, izpolnila se bo tako stara želja teh prebivalcev. Kako nujno zmatrajo to železnico državne oblasti, se zvidi iz tega, da je avstrijska država poslala že inženirje z nalogo, prej kakor mogoče napraviti potrebne načrte. Vlada je odposlala dve komisiji, eno v Celovec in drugo v Mostič. Prva je že delj časa v Celovcu, druga je pa prišla dne 14. januarja začasno v Mostič.

Ta železniška namera je na Koroškem že več časa ena najvažnejših osnov, javnost se je pečala z njo že skoro dva desetletja. Vojna je zadržala in ovirala tudi to važno delo, prihajoč mir pa bo rešil v kratkem to železniško vprašanje. Koroška železnica na vzhod se bo stavila; ja, ne samo to! Veliko večji bo stavljena, da bo del bodoče glavne železnice Celovec—Gradec, medtem ko so jo prej mislili samo kot lokalno železnico postaviti.

Iz zasedenega okrožja.

Pomankanje živeža, pomankanje denarja.

Sedem mescov smo že pod jugoslovansko vlado. V tem času se še ena obljuba ni izpolnila, Jugoslavija je za nas Korošce prava mačeha: Najprve, prej da dobi moža, se prilizuje otrokom, potem pa pride šiba vsak dan za uboge otroke, ki nimajo več prave matere.

V Avstriji smo še imeli denarja za potrebo, zdaj ga nam že pomanjkuje. Kako je to prišlo?

Kranjcem kakor tudi nam Korošcem v zasedeni coni pomanjkujejo navadne stvari: sol, usnje, obleka, železnina in tako dalje. Vse te reči moramo kupovati od Nemške-Avstrije. Ker pa zahteva naša „bogata, zlata“ država SHS tako visoke cene, ki so večji kakor cene blaga, pridejo nam reči dva-do trikrat tako visoko kakor v Avstriji.

Vrh teh stvari, katere moramo uvažati z hudimi colmi, nam primanjkuje pa tudi precej živeža. Tega smo primorani nakupiti na Hrvaškem. Tako gre deloma naš denar v Avstrijo in deloma na Hrvaško. 20 % od vsega denarja pa nam je vzela „Velika Srbija“. Velika ja, veliko zahtevajo od nas!

Posledica je, da nam vsem že primanjkuje denarja. Blago pa, katerega moramo kupovati, če hočemo živeti, postaja vsak dan dražje in dražje.

To so jugoslovanske dobrote goreče zaželjene „Jugoslavije“, da postanemo vsi siromaki, berači! Koroški bratje, en up še, da pridejo boljši časi:

Prosto našo ljudsko glasovanje!

Bistrica v Rožni dolini.

Večina delavcev je za Nemško-Avstrijo. Na shodu v domu društva je rekel nek Stangl (prej Jugoslovan): „Kako bo z

naši otroci, če ostanejo šole jugoslovanske! Celi tepci in trepi bodo postali!“ Kmetje na levi strani Drave pravijo, da se bodo odločili, kako bo glasoval Celovec. — Kar se tega tiče, vedó ljudje vsi natanko in gotovo, da se je Celovec končno in na vselej za Nemško-Avstrijo izrazil. O tej reči ni več drugega govoriti, ker je vse zastoj: Nemška-Avstrija za zdaj in za vselej!

Grebinj.

Kakor je znano, so dali v Grebinju oskrbovanje živeža gerentu Matevžu Kassl. To je človek, kateri svoje žive dni ni dalj prišel kakor iz hleva; še danes ne ve, zakaj imajo drugi ljudje robec (hadrc), da se useknijo. Vselej ima v ustah tobak in ga žveče, pljuva, kakor da bi bil star matros. Po prav jugoslovanskem načinu pa zastopi, nemškim in koroško mislečim osebam kazati svojo moč in oblast. Pri teh osebah se ne ozira, koliko jih je v eni družini (familiji), dobó na mesec največ eno ali tri kil črne moke, večkrat ne dobó ničesar, medtem ko dobijo namesto njih jugoslovansko misleči šest ali celo deset kil. Prišlo je večkrat že tako dalč z nami, da je rekel ta barbar koroško mislečim ljudjem, ki še trohe moke niso imeli doma: „Za nemčurje nimamo moke“ in jim pokazal dure. Če ne pride v kratkem pomoč, bo moral velik del našega prebivalstva stradati. Hleb kruha, tako pri eni kili, košta 12 kron, soli sploh ni dobiti, tudi petroleja zelo pomankuje.

Vrba.

Dne 28. decembra je v Bürgerjevi gostilni v Skofičah nek jugoslovanski vojak psoval Korošce. Posestnik ga je na kratko vrgel iz gostilne in ko je celo popadel za bajonet, so ga na vrh še prav dobro otepli!

V drugi gostilni, katera sliši gospi Isopp, so se tudi jugoslovanski vojaki topli z Korošci. Na to so zaprli naši tuji gospodje, ti silniki, obe gostilne.

Djekše.

Iz Djekš se nam poroča:

Danes smo pa že res siti Jugoslovanov. Potrpežljivo smo prenašali dozdej jugoslovanske muke in nadloge, katere so bile večkrat večje kakor vsa beda med vojsko. Čakali smo na rešitev in ne obupali, danes imamo pa že več kot dovolj! Nevoljno in nezaupljivo smo sicer čakali, da se bodo vresničile mnoge obljube Jugoslovanov, dozdej pa so nam naši „ljubi brati“ zmeraj in vselej samo jemali, kradli, jemali, vselej enako in dali — niso nam ničesar. Vidilo se je, ko so Slovani zasedli naše kraje, kakor da bi resno vpraševali po škodah od Nemcev, pisali so zapisnike z invalidi, z bolniki in ljudjem, ki bi potrebovali podpore in jim obljubili na mesec zneske do 1500 kron. Dozdej pa nihče ni kaj videl od kake „velikanske“ podpore. Druge strani je pa poškodovanje v gorah in na polju „velikansko“, za nas — strašansko! Tatvina in kraja krme (futra), drv, perotine, slame in drugih reči, katerih bi sami zares potrebovali, je že vsakdanja!

Brali smo enkrat v Velikovškem „Korošcu“, kako lepo je nam v Jugoslaviji zasijalo solnce svobode! Lepa svoboda! Če ti kaj okradijo, moraš molčati! dobro bi še bilo, če bi se zahvalil „ljubim bratom“. Vse pritožbe so zastoj in za tega, ki se pritoži, nevarne. Žandarji kradijo sami. Vzeli so nam vso prostost, vso svobodo, nemir so prinesli na naše mirne in tihe gore. Neznosno življenje! Lepa svoboda! Svoboda tatov. svoboda sile, svoboda nemira!

Ker pomankuje živeža, ker nima prave obleke in obuče, postane tudi tuja vojaščina vselej bolj nezadovoljna. Ni več pravega reda, ne več prave discipline. Vojaki SHS so že postali berači na naših durah. Komunistična misel, kakor je najprej nastala na Ruskem, je že očitna pri njih, upor proti oficirje vselej večji.

Minulo je, kakor smo prej dobrovoljno in prijetno živeli. Vse želi goreče, da se zedini na novo cela Koroška, vse hrepeni po času, ko bodo zginili iz naših krajev, iz naše domovine tujci, kateri so nam vzeli ves mir, kateri so nam prinesli prepir, nered in tatvino! Hočemo na novo staro, mirno življenje, zaupati hočemo eden drugemu v enotni Koroški, da pridejo k novemu življenju dobre, stare naše šege. Samo štiri kozice se veselijo danes še njih „častnih“ služb in nekateri drugi, katerim se je v glavi malo pomešalo, kakor Sutnig, Potnig, Preschnig in par plačanih ordonanc, ti so danes še vez med Srbijo in Djekšah, našo gorsko občino.

Sola in občina so postale svinjaka. Namesto pouka huj-skajo majhne otroke; namesto šolskih knjig se berejo hujska-joči listi, dekleta morajo v kitah (čitah) nositi slovanske mašnje. V šoli so tla in klopi nesnažne in umazane. V občinski pisarnici je enako, samo da se tudi vrh vsega prav dobro diši.

Prej je bila pri nas stroga pravica; namesto te je sto-pilo danes zavržljivo obnašanje, pokvarjenost naše mladine. Udova jako pobožnega, do svoje smrti poštenega krojača (žni-darja) Toplitsch, katera je prej o dekletu, ki je z domačim fan-tom samo malo pomarnjalo, vselej pravila, da dekleta nič ni vredno, zveduje danes na najsramotnejši način med Srbih in domačih dekletih. Vrh tega pa prepusti in izpostavlja tudi dekleta, katero bi se imelo pri njej kaj pravega učiti, pravstveni pokvarjenosti in pogubi. In take strahotne reči trpi Sutnig pod svojo streho, Sutnig, kateri nam je prestavljal več kakor 50 let veliko pobožnost. Ta pobožen Sutnig bi nas bil imenoval prej hudodelnike, če bi se v prejšnjih časih bili zabavljali, ko po krščanskem ni prav. Lanskega leta, ko so napravili vojaki, ki so se bili vrnili iz strašne svetovne vojske domov, veselico v Djekšah, je prišel pobožen Tobias že po drugem plesu po hčerko-ki je bila rajala z domači fanti; čeravno so to bili sami pošteni fanti, je morala takoj zginiti in iti domov. Danes pa sam ne zna ne konca ne kraja pri tej tuji drhali. Ko se je poslovil jugoslovanski stotnik Birka v adventu (nedeljo), ko je vendar plesanje in rajanje prepovedano, ko pravi cerkev, da je to greh, je ostal Sutnig s svojo hčerko sam do treh zju-traj na veselici. Videl je, kako so tuji vojaki, kateri so videti, kakor bi bli drugega plemena, drugega rodu kot mi, kako so ti tuci njegovo hčerko pred vseh ljudjih poljubovali in jo lažili okoli. Dekleta, katero smo prej vsi spoštovali, izroči in izda lasten oče pokvarjenosti in ga pripravi sam v slab glas.

Take razmere hoče pa Sutnig še dalj imeti, ko brani, da bi odšli Jugoslovani. V taki zmešnjavi glave se hoče po-staviti na mesto našega župana, katerega ljudje obče ljubijo in spoštujejo, ki je nas 35 leta kot glavar občine pošteno ob-varoval in z nami častivredno preživel najhujše čase.

In komu zaupamo, izročimo naše otroke k pouku, komu opravila naše občine? Učitelju Mlečniku, kateri je po njegovi postavi in slepariji neki zeliščni spaki vrdamano podoben! Spoštovani možje, katere so bili volili resni in dobro misleči ljudje naše občine za zastopnike, hodijo okoli, kakor da bi bli hudodelci, in to pred par malopridnežev, kateri so se za par grošev in brezvestno izdali Srbom, prodali nas vseh domovino.

Tako pri nas ni pravega stanja za čast, za pravico in za poštenost. Ni čudo, da zdaj ne gredo več tako v cerkev ljudje, ki so v resnici pobožni, kateri vzamejo vero resno in pošteno. Pod tujo jugoslovansko pestjo nam zgini vera, čast in poštenost!

Zalostno bi bilo, če bi mi, ki smo poznani po celem svetu kot ponosni in domovini zvesti Korošci, v tej dolgi in hudi svetovni vojni nič drugega ne bili dosegli in nam priborili, kakor gospodarstvo Srbom, kateri so v primeri k nam zaostali za 300 let!

Neizbrisljiva sramota bi bila za nas prav, če bi se ne moško, ne možato določili in če bi onečastili, osramotili čast naših 15.000 Korošcev, kateri so padli v hudi vojski, če bi ne vedli bolj častiti in bolj ceniti novo bridko izgubo 150 fantov, kateri so umrli zvesti njih mili domovini Koroški pri bojih za svobodo, umrli z hudimi bolečinami, kakor da se izdamo in predamo narodu, kateri ni samo tuj, ne, kateri sovraži naš jezik in naše šege, naše navade, kateri ne zna pisat ne brati, kateri je sam reven kakor berač, predati narodu, kateri je trpinčil in izganjal samo zaradi tega, da ljubijo mило domo-vino in ji hočejo ostati zvesti, naše sosede, kateri se je z nami norčeval celo leto, narodu, kateri je nas prevaril, okradel in opeharil za milijone!

Nič ni pravega, vse je samo na vid, vse je prevara!

Kar delajo, pravljajo hinavsko Jugoslovani, ni nič dru-gega kakor sleparija, da bi nas lažnjivo dobili na vselej v pest! Bahačje o obilnosti v Jugoslaviji je bilo za nas samo okno v lažnjivo, hinavsko srce in bedo, revščino Jugoslavije. Čas je postal že predolg, zdaj nimajo sami kmalu ničesar. Zdaj se je tudi bahačom podrla bahava beseda. Z vsemi rečmi, kar je le bilo mogoče, so nas hoteli krotiti, celo z žemljami; danes je ostala od vsega sama revščina in beda. Dan za dnevom vi-dimo tukaj, kako revni in razdrapani so erbski uslužbenci. Pred kratkom je bil vojak pred navzočim polkovnikom

(Oberst) in mu rekel: „En črevelj imam od Italije, drugega od Avstrije; Jugoslavija naj mi da tudi enega!“ Visoki oficir pa je samo rekel: „Kateri gre boljše?“ Tako ga je zasmehoval, ubog vojak je moral biti zadovoljen s tem. Na eni nogi raz-trgan skorenj, na drugi raztrgan črevelj, na pol gamaše, raz-trgane hlače, sežgani montni — to je obče tukaj pri vojaki-h znamenje jugoslovanskega siromaštva.

Slava jugoslovanskih širokoustnežev je minula tudi pri nas. Izkoristiti so si menili našo lahkovernost, naš srčni mir, slepili so nas in se norčevali z nami, danes, zdaj se jim je pobesil pa nos.

Enoglasno s prostim glasovanjem

hočemo jim pokazati, kako zaupanje so si pridobili pri nas, pokazali bomo tem silnikom, kje imajo v prihodnje njih pra-vice — namreč na balkanu,

nikdar pa pravice do nas!

Če nas mislijo premotiti in preslepiti, da ne bo prostega ljudskega glasovanja, vendar vemo resnico iz nemških leta-kih. Če nas mislijo Jugoslovani po prav jugoslovanskem na-činu strašiti, da bodo pri njih odhodu vse zažgali, da bodo nas vse, enega po drugem ubili — vse za-to, da bi nas primorali in prisilili, da bi jih od samega strahu prosili, naj ostanejo tudi dalje pri nas, vemo za gotovo, da bodo morali dati odgo-vor za vsak prestop, da bi ta bil še tako majhen! Zdaj se ne mučimo več, ko čakamo, ne živimo več v strahu!

Ali pride zdaj rešitev dva tedna prej ali pozneje, doča-kali bomo rešitev! Za gotovo morajo tujei oditi in sicer kmalu, ker antanta ne bo samo Jugoslovonom na ljubo postavila celo mirovno pogodbo na glavo zaradi Koroškega vprašanja.

Kako podlo in nizkotno, kako neokretno nas mislijo sle-piti! — Kteri ostane pri tem neumnejši? Mi ne! in nikdar!

Nam pa je prav beseda letakov, katere smo brali v Ce-lovškem listu:

Enotna, nerazdeljena Koroška in mi zvesti Korošci za zdaj in na vselej!

Borovlje.

Nek rokodelec je kupil v Celovcu 1000 kil pleha. Od teh je moral plačati — 8000 k cola!

Šent Janž v Rožni dolini.

Zagrizeni Jugoslovani Matija Hornböck, p. d. Tičan, je prevzel, ko so zasedle jugoslovanske čete Rožno dolino, grad gospe Farlatti in tam gospodaril, kakor bi bil grad njegov. Prodal je vse od hiše, kar je bilo mogoče in spravil denar na stran. Pri tej reči mu je pomagala dekla gospe Farlatti, s ka-tero ima ljubavno razmerje.

Dne 18. decembra pa so prišli jugoslovanski žandarji in peljali lepega gospoda v Borovlje, kjer se je bajé zvedelo, da je poneveril „kurator“ Hornböck posestnici gradu veliko denarja. Potem so se vršile hišne preizkave pri Hornböckovi zlahti, ker sumijo, da še je tudi ta polastila tujega denarja.

To je v resnici lep in dober „kurator“! Zalostno je samo to za nas Korošce, da ta ni posamezen. Koliko je drugih, ki ravno tako ali saj ne veliko boljše ravnaajo kakor ljubi Horn-böck?

Šent Jakob v Rožni dolini.

Neka stara, uboga babica je prinesla ves pristradan denar — 60 k h kolekovanju. Bilo je za 12 k nepravilno žigosanih, katere so uničili. Babica se je zaradi te zgube tako zvezila, da je zblaznela, morali so jo peljati v norišnico.

Tukajšni odbor aprovizacije je dobil iz Kranjskega 15 živih svinj. Te so zaklali in prodali meso. Ker pa manjka ljubi Jugoslaviji — soli, je postal špeh zlaht, in ker je bil drag, ga nihče ni hotel kupiti. Zdaj je prenapetnežem boljše, če po celi zasedeni Koroški še soli ni, katera se potrebuje ka-kor vsakdanji kruh.

Kdo ne da miru?

V navzočnosti župnika iz Smihela pri Pliberku so pre-pevali jugoslovanski vojaki slovensko pesem. Vsaka kitica se je s tem končala, da se je reklo: „Karavanke so naše meja!“ To prepevanje je fajmoštra hudo ujezilo. Prepovedal je to pesem vojakom in ker so jo na novo zapeli, je šel tožiti vojake k poročniku. Oficir pa ni prepovedal omenjeno pesem, tem-več je ukazal svojim vojakom, da naj naredijo župniku pod-oknico.

Ravno isti fajmošter je zvedel, da ima gospodinja Terezia Kruschitz tri ovce pri nekem kmetu v coni A na krmi. Ker je Terezia Kruschitz koroškega mišljenja, je poslal fajmošter orožnike po ovce. Ovce so izginile. Posestnica ne more zvedeti, kam so prišle in tudi še beliča ni dobila za nje.

Pokrče. (Kdo je kriv zasedenja?)

Na sveti dan je nastala v cerkvi nevihta: Jugoslovanski vojaki so hoteli hujskača-fajmoštra od oltarja odpeljati in ga zapreti. Vojaki so hučno nevoljni čez take duhovnike, pravijo, da so ti povzročili prepir na Koroškem kakor zasedenje koroške dežele. Zavolj njih je nastala jeza med Korošci in Kranjci. Ako bi ne bil častnik posredoval, bi bil župnik gotovo kašo pihal, ker je nevolja vojakov proti duhovnike grozovita.

Borovlje. (Hujskači dobijo 300 kron.)

General Majster je naznanil svojim oficirjem: „Ljubi tovariši! Vojaški oddelki morajo Koroško zapustiti. Oglasite se pa prostovoljno za finančne in orožniške službe. Vsak dobi na dan 20 k plačila in prosto hrano; ali zavezati se mora vsak, da bo pridno agitiral za Jugoslavijo. Če bo izid ljudskega glasovanja uspešen, dobi vsak povrh še 300 k nagrade.“ Vse pa ne gre tako, kakor si mislijo jugoslovanski gospodje!

Žihpolje. (Draginja na Kranjskem.)

V Rožni dolini je nastavljen nek železniški stražnik, kateri je bil iz Kranjske v ta kraj na svojo lastno prošnjo prestavljen. Pravil je nam, da je na Kranjskem tako pomanjkanje živila, da si človek za drag denar ničesar ne more kupiti. Ni moka, ni sladkorja, ni soli, ni zabela, skratko ničesar. Njegova družina se je morala v zaseden okraj preseliti, da se umakne lakote. Na Koroškem pa s svojim plačilom — na mesec 1200 k — lahko izkaja. Pripovedoval je tudi, da se je žito kranjskim kmetom takoj pri mlatu vzelo. Živila so pošiljali iz Kranjskega na Koroško v cono A z namenom, pridobiti si na ta način koroško prebivalstvo za Jugoslavijo.

Rožek. (Govoriti je prepovedano!)

Gospa Dobernik so ukazali, da ne sme dalje kakor osem dni ostati v njenem stanovanju. Preseliti se mora zato, ker je z nekim beguncem onkraj Drave govorila.

Kdo more reči, da v Jugoslaviji ne vlada svoboda?!

Železna kapla. (Jugoslovanska spodobnost.)

Po stari navadi so napravili Kaplčani na dan sv. Silvestra veselico. Navzoči so bili Nemci, jugoslovanski mogočniki in vojaštvo. Kratkočasili so se prav dobro, prepevali nemške in slovenske pesmi med lepo godbo. Ko so zapeli nemško pesem: „Zwölf silberne Knöpfe hat mei Leibl“, je stopil davčni oskrbnik (Verwalter) Adamec k g. županu Niederdorfer, popadel ga za grlo in mu zapovedal: „V Jugoslaviji se ne sme peti v nemškem jeziku!“ G. Niederdorfer je na to opomnil, da se je na Koroškem vsa leta nemško in slovensko popevalo. Vojake je ta vprizor tako razjezil, da so z nožem šli čez oskrbnika. Ko bi ne bli nemški tržani posredovali, se bi gotovo prelivala kri. To pa niso mogli ubraniti, da se je oskrbnik Adamec postavil na cesto.

Velikovec. (Kako se postopa proti Nemcem.)

Tri posestniki iz Velikovca so od junija bivali v Nemški Koroški. Pred mesecem so prosili pri jugoslovanski vladi dovoljenja, vrniti se domov, na njih prošnje pa niso dobili odgovora. Ker se tako njih posestvo zelo zanemarja, so se podali po skrivnem potu domu. Ker so tega storili, so bili najprej kaznovani vsak na 200 k globe. Potem se jim je pa ukazalo, da morajo v dveh urah zapustiti Velikovec in se podati nazaj v Nemško-Avstrijo. Da se to povelje natanko izpolni, je dobil vsak posestnik svojega spremljevalca v podobi policista. Ti so pregnali naše rojake čez demarkacijsko črto. Opomba: Zdaj preganjajo Nemce in Slovence koroškega mišljenja; če bi enkrat postala Koroška del Jugoslavije, bi preganjali potem koroške Slovence.

Vovbre. (Ti vedo resnico!)

K nekem posestniku v sv. Martinu so prišli na Silvestrov večer tri jugoslovanski vojaki. Prosili so za košček kruha, ker jim tega primanjka in so bili zategadelj zelo lačni. Pogovarjale so se različne stvari. Med drugim so vprašali

kmeta vojaki, kako bo glasoval. Boječi kmet je pa mežgal sem in tja in ni vedel, kako bi se temu vprašanju zvil. Vojaki so pa rekli: „Mi upamo, da bodo Korošci tako pametni in ne bodo glasovali za Jugoslavijo, ker bi jim v tej državi veliko slabši šlo kakor v Nemški -Avstriji!“

(G. nadporočnik, govorite resnico!)

Dne 2. januarja se je bataljonu dalo na znanje povelje pešpolka, da mora vojaštvo oditi iz Vovber do 14. t. m. Temu povelju je nadporočnik pristavil: „Mi gremo proč, ker nas koroško prebivalstvo ne more gledati.“

Jugoslovanska spodobnost.

Ni še dolgo, ko so priredili jugoslovanski mogočniki na Otoku veselico, na kateri je pozval srbsko-hrvaški nadporočnik (komandant Zuput), navzoče goste, da vpijejo „Živijo Jugoslavija“, z namenom, da bi videl, koliko se jih mara za mačeho. Grozil je, kdor se ne priklanja, naj zapusti sobo. Posledica je bila, da je odšlo takoj mnogo ljudi.

Seveda so se zdaj jezili tujei, ker niso imeli uspeha; v tej jezi so pili vino kar dobro. Ko se je belil dan in ko je bil dosegel gospod komandant za to reč petrebno mero, je šel z muzikanti na spravljivo pot od hiše do hiše, od kraja do kraja in kazal pri tej priložnosti na čelu muzikantov k veselju prebivalcev svoje talente za poveljništvo.

Da bi izkusili mišljenje ljudi in razžalili drugače misleče osebe, imajo šego, peti narodno slavnino pesem ali druge. Potem komandirajo vsem navzočim, tudi tem, kateri ne slišijo k družbi, da morajo vstati. Kdor ne uboga kakor pes, če mu pokažeš palco, temu kazajo duri!

Tako komandirajo nam domačim v naši domovini, v naših gostilnah tujei, kakor da bi bli oni tukaj doma in mi tujei.

Delajte le lepo tako naprej! Tako dolgo ne bo trajalo več. Skrbelo se bo, da drevesa ne bodo rastle v nebesa!

Šent Jakob v Rožni dolini.

Vsled naredbe združene misije v Celovcu se je dovolilo otrokom iz zasedenega okrožja, ki hodijo na Nemško-Avstrijskem v šole, da gredo k Božiču domov v cono A. Tako je pripeljal tudi g. Karl Schuster (pregnan), posestnik v našem kraju otroke domov. Po svojem prihodu se je takoj oglasil pri komandantu, kateri mu je pa rekel, da mora še-le iz Borovlj dobiti dovoljenja, ali je mogoče, da ostane Schuster doma ali ne.

Vedno in vedno stara pesem! Posestnik pregnan od svojega lastnega doma, od svojega posestva; ko pride domu in pogleda, kako stoji reč — veliko vprašanje! Tako tudi tu! Schuster je moral videti, v kakem stanju je njegovo posestvo, prepričal se je s svojimi lastni očmi! Prvi prisilni oskrbnik je nek Franz Kobenter jun., kateremu je dodan še drugi kurator. Schustrovo posestvo je večinoma oplenjeno in oropano, vse svinje in vso perotino so poklali in pojedli, žito je zgnilo, moko so porabili za kruh, katerega so potem brez plačila izdajali. V hiši je zdaj slovenski konsum. Sobe so ulomili in oplenili. Širita se zdaj tam cestni mojster in poštni sluga z družinama, tako da Schuster, posestnik sam ni imel prostora, kjer bi šel spat. Salon so izpremenili v gledališče (teater), v katerem so gledati vak teden „lepe“ reči. Hlapec g. Schusterja mora z nosečo kobilo, precej edina živina, ki je še pri posestvu, gospodične teatra domov kučirat.

Ko je zahteval Schuster od kuratorja, da mu povrne škodo na pohištvu z denarjem, je naročil ta takoj „Narodni svet“, da prežene Schusterja, rekoč, da je nemški hujskač. In res so Schusterja dne 7. januarja t. l. pregnali, oziroma peljali ga v Borovlje k podpolkovniku Kvaternik. Ta bil sicer zelo uslužen in obljubil, da bo preiskal svinjarijo pri prisilni upravi, proti naredbe Narodnega sveta, je rekel, pa nič ne more narediti.

Schuster je moral tako v 48 urah zapustiti cono A.

Franc Kobenter jun. je tudi prisilni oskrbnik firme „Kärntner Holzverwertung für das obere Rosental“. Ves les je že prodan, žage se bodo bajé v kratkem hrvaški firmi čisto doberkup prodale. Lesa so bajé prodali za okoli 4 milijonov kron!

Čudni časi si prišli čez Koroško! Ko je prej siromak kje vzela kako zemljo ali košček kruha, brž ga je popadel žandar pod pazduho: Pojdi z menoj, ljubi moj! in ga peljal v zapor! Zdaj pa kar po velikem, po milijonah kradijo in ropajo

in se bogatijo na tujem denarju, na tujem posestvu. Zato pa te tate, te roparje še povišajo, kakor da bi bili vzgled vsem kristjanom! Narobe gre zdaj še vse na Koroškem, prišlo po glasovanje, predrugačili se bodo časi in dajali bote odgovor za vso krivico! Le malo še počakajte! Ni več tako dolgo!

Pliberk. (šola.)

Od začetka tega leta se v višjih razredih nemško samo 3 ure na teden podučuje. Zato je pa ukazano otrokom, druge učne ure učiti samo slovensko. Stroge so kazni, če mladina ne uboga. Ta sila je posebno za one otroke v veliko škodo, ki hočejo potem na višje šole iti.

Ko so se Jugoslovani bili vdrli v Velikovec, so zaprli meščansko šolo in šolarji so ostali na pol podučeni. Škoda ki jo trpijo štariši in otroki, se ne more povrniti. Seveda se podučuje brez knjig, samo na podlagi hujskajočega lista „Mlada Jugoslavija“. Hujskajoča učiteljica Strel, čistokrvna Srbinja, grejo indijanske barve v obrazu kvišku, če vidi kaj Nemškega; naznanuje otrokom, da v kračem sploh ne bo se več smelo nemško govoriti, vsa pisma se morajo napraviti v slovenščini.

Prav je, da častijo Slovenci svoj materen jezik, prav, da ga rabijo v besedi in pismu. Značilno pa je za Jugoslovane, da velja kot vse slovenščina, vse enako, za Slovence in Nemce. Kteri pravičen mož, katera pravična žena bi ne dala Nemcu to pravico, katero zahteva za se?

Srbska kultura in srbska hvala.

Neka žena, katera se sama spoznava Slovenko, je pred kratkem na svojem lastnem telesu izkusila srbsko sirovost. Na sumu so jo imeli, da misli koroško; zavolj tega ji niso dali dovoljenja, da bi prekoračila demarkacijsko črto. Primorana je bila, zaradi raznih opravil prekoračiti linijo po krivem potu. Ko je prišla iz Celovca nazaj, ni več mogla črez črto, ker nobenega izkaza ni imela. Poskusila je na drugem kraju srečo, zagrabili so jo pa in jo peljali v Velikovec. Na potu so tako grdo ravnali z njo, da se še danes ne upa stopiti iz hiše, ker se sramuje jugoslovanskih barv na njenem telesu.

Stražo, katera je pustila ženo na Nemško-Avstrijsko, je stotnik pretepel, da je ubogi krvavel — prav srbska šega!

To je jasen dokaz, kako mislijo ravnati Srbi z Korošci, če so ti tudi Slovenci.

Gorju ubogemu delu Koroške, če bi padel pod srbski jarem.

Varujte se!

Prevalje.

V gostilni razvpitega jugoslovanskega hujskača Rožmana, ki kupuje in prodaja vino in žganje — zraven je gostilničar in trafikant, razen tega pa izvršuje druga dela — je rekel nek kmet, kateri je moral zavolj svojega koroškega mišljenja že večkrat občutiti „pravičnost“ jugoslovanskih oblast:

„Najboljše bi bilo, da bi an kol vzeli in vse Kranjce pogнали!“

Take besede izreče koroški Slovenec gotovo samo, če je v srcu in umu predrla razsodba, predrlo spoznanje, da vsi Korošci, Nemci in Slovenci, niti od Srbov niti od Kranjcev nimajo upati ničesar!

Kako si izkoristijo Srbi jugoslovanski premog. (koln.)

Od kolna, ki se spravlja v krajih Liše, Velenje, Trbolje i. t. d. na dan, gre največji del kar hitro na Srbsko. Kakor se zanesljivo poroča, se pošiljajo od Trboljskega kolna — spravljajo na dan 200 do 250 vagonov — do 200 vagonov v Srbijo, kjer je koln bajé na kolodvorih in drugih krajih nakopičen, medtem ko hudo pomanjkuje po celi Jugoslaviji.

Iz Mežne doline.

Kakor drugod, po celi zasedeni Koroški zahtevajo tudi tu ljudje bolj in bolj enotno, nerazdeljeno Koroško! Srbska vlada se samo za to posebno prizadeva, da bi dobila velika svinca, katerega gre veliko v Svico, ki plačuje zato Srbiji zlato, od katerega pa nič ni videti.

Švabek.

Neki kmetič, ki se je svoj čas priselila sem iz Kranjskega so Srbi, ko so se drugokrat vdrli v našo deželo in prenočili v njeni hiši, okradli več kakor 3000 kron. Kmetica je prosila žandarje in sodnijo pomoči, da bi se ta znesek povrnil od jugoslovanske oblasti, vse nič ni pomagalo. Jugoslovanski

orožniki in oblasti se ne upajo posredovati proti prestopke, nepravilnosti in plenitve, katere napravljajo srbski vojaki.

„Če se tako godi,“ je rekla kmetica, „da ni postave ne pravice, bom glasovala samo

za enotno, nerazdeljeno Koroško,

če sem tudi Kranjica! Mislim, da bodo tudi drugi vsi uvideli, da ne moremo obstati pod srbskim jarmom.“

Dobropolje.

Koroško misleči ženi iz Lač, ki je hotega brata v Beljaku obiskati, so na demarkacijski črti več kil klobas vzeli. Financarji so prodali klobase gostilničarju Ressimannu v Lačah, kateri jih je spet za 14 krone za kilo prodal. Uboga žena pa je šla jokajoč domu.

Šent Jakob v Rožni dolini.

Tukaj dobimo tobak samo na karte in to zelo drago. Kot karte za leto 1920 se porabijo stare avstrijske karte za tobak od leta 1918 in 1919.

Pred kratkem so nam poslali 1 vagon moke. Vzak, kateri jo je bil kupil, je jo nesel nazaj, ker ni bila užitna, vse žvaht svinjarije smo najdlji v njej in koštala 5 K 50 v.

Pliberk.

Gospodična Krt, učiteljica v „Ljudski šoli“ si zelo prizadeva, da bi postala tretja kraljica Čušov. Vprašala je v šoli nekega fanta: „Kakšneg mišljenja si?“

Odgovoril je fant: „Jaz sem Nемеc, matere nimam več, moj oče so Nемеc in jaz seveda tudi!“

Slovanka se je na to jako raztogotila in se zadere v fanta: „Ti nemški pes, vi vsi nemški psi iz Pliberka, ite le v Nemško-Avstrijo, bote že videli, kako se bo vam tam godilo. Na Nemško-Avstrijskem koljejo že otroke in jih jejo, ker drugega nimajo več. Ite le tja, prekleti nemški psi! Le počakajte, vaše glavé bomo že spravili še na pravo, vi psi!“

Nato se je poklical še gospod nadučitelj, kateri je slikal otrokom Nemško-Avstrijo črno, kar je mu le bilo mogoče, tudi on je pripovedoval, da se v Avstriji koljejo otroki.

To je poduk za našo koroško mladino v coni A! O Abc mislimo, jugoslovanska modrost sama ničesar ne ve.

Taka prevzetnost! Pridejo tujci k nam in kar hitro si mislijo, da so oni sami gospodarji, Korošec pa samo suženj, samo sklaf! Videli še-le bomo, ali ras sami do svoje domovine nimajo pravice! Ali zares v svojem domu ničesar nimajo reči!

Z besedami te ljube gospodične učiteljice: „Le počakajte!“

Borovlje.

Sin jugoslovanskega župana v Borovljah, Borovnik, se je vrnil domov. Oče mu je povedal, da je za gotovo določeno, da bo prišlo ljudsko glasovanje. Sin se je najprve zavzel, potem pa je rekel: „No ja, potem bomo pač morali iti!“

Da vas ne bo strah, bodo šli tudi še drugi z vami!

Nek kmet iz Ljubelja je poberal zjutraj raztrošene jugoslovanske letake. Na vprašanje, zakaj da to stori, je rekel:

„Ja, pri vas tukaj so ljudi že premodri, bolj kakor pri nas na Ljubelju. Nesel bom letake domov in jih tam razdelil.“

Naša šolska mladina!

Za Božič so se fanti učili več pesmi. Otroki pa so slovenske pesmi peli čisto tiho. Učitelj je hodil za otrokih nikakor ne veselo sem in tja in izpodbujal otroke: Bolj glasno, bolj glasno! Glasnejši pa vendar ni postalo: Nemške pesmi pa so peli z vso močjo!

Nekega dne prosijo šolarji učitelja, da bi jim dovolil, peti koroški marš. Dovoljenja pa niso dobili. Na enkrat pa začne fanti peti — koroški marš brez dovoljenja! To so naši fantje!

V pavzi so izvršili otroki v šoli ljudsko glasovanje. Seveda so skoro vsi brez izjeme glasovali za Nemško-Avstrijo! Te par Jugoslovancev pa so otepli.

V tretjem razredu meščanske šole je na enkrat sredi ure nastalo sikanje. Učitelj bara, kaj da je? Poskoči nek fant in reče: „Gospod učitelj, fanti zmerjajo nas (menil je Čušo).“

Učitelj se zadere v nemške fante: „Kaj ste rekli?“

Nek neustrašen fant: „O, jaz sem samo rekel, da imajo šustarji zdej velko za vpraviti!“

Učitelj: „Zakaj bi imeli ravno črevljarji veliko dela?“

Fant: „Zato, ker vsi Kranjci na punče (črevlje) nove podplate dajo narediti! Fest (močne) punče bójo nuceli (potrebovali), če bójo leteli!“